# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publica

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 175. — *Lunĭ, Marțĭ 5 (17) Augustŭ.* — 1886.


## Brașovŭ, 4 Augustŭ 1886.

Avurămŭ dreptate, când amŭ ḑisŭ, că autografulŭ prea înaltŭ adresatŭ ministrului-președinte Tisza va produce mare desamăgire în sînulŭ opoșiționalilorŭ ungurĭ. La aceea, că d-lŭ Tisza va eși așa de curêndŭ „triumfătorŭ“ din încurcătura ce i-a făcut-o afacerea Ianski nu s'au așteptatŭ nicĭ cei din oposițiunea moderată, nicĭ cei din stânga estremă.

Este fórte caracteristicŭ pentru mersulŭ lucrurilorŭ în interiorulŭ monarchiei nóstre modulŭ diferitŭ cum se esprimă organele de publicitate de dincóce și de dincolo de Laita asupra autografului. Intr'o părere se unescŭ cu tótele, și anume că prin acestŭ autografŭ afacerea Ianski este terminată.

Acésta o recunoscŭ însășĭ foile stângei estreme maghiare, dér ele adaugă, spre a documenta nemulțămirea lorŭ, că autografulŭ prin modulŭ cum a resolvatŭ afacerea Ianski a pusŭ la ordinea ḑilei cestiunea armatei.

„Fiecare a primitŭ partea sa“ — ḑice fóia kossuthistă din Clușiu — „armata a primitŭ p'a ei în autografulŭ adresatŭ archiducelui Albrecht. Ianszky a primitŭ partea sa fiindŭ înaintatŭ. Tisza a primit'o p'a lui esprimându-i-se în scrisórea monarchului încrederea necondiționată și națiunea a primitŭ partea ei, căcĭ a fostŭ ofensată prin fapte, și se liniștește prin vorbe... S'a terminatŭ afacerea Ianski, nu s'a terminatŭ însĕ cestiunea armatei...“

„Neues Pester Journal“ preḑice, că acum Maghiarii se vorŭ divisa în două tabere: una va cuprinde acele elemente, carĭ se folosescŭ de orĭ-ce ocasiune spre a agita pentru o armată maghiară de sine stătătóre, cealaltă va cuprinde acele strate ale poporațiunei, „carĭ n'arŭ dorì sĕ se sguduie basele dualismului“

Fórte bine, numai câtŭ nu înțelegemŭ de ce acéstă divisiune sĕ se dateze numai dela aparițiunea ultimului autografŭ. Noi scimŭ că ea este vechiă. Partida independențilorŭ maghiarĭ nu s'a înființatŭ numai în urma incidentului Ianski, ci esistă și luptă dela 1848 încóce necurmatŭ pentru a rumpe legăturile ce légă Ungaria de Austria. Décă dér numita fóiă semiguvernamentală totușĭ vorbesce de-o viitóre divisiune, acésta nu póte însemna alta, decâtŭ că în viitorŭ partida tiszaistă nu va mai sprijinì pe față nisuințele independenților, cum a făcut'o în afacerea Ianski.

D-lŭ Tisza s'a convinsŭ câtŭ de periculosŭ lucru este a ceda, fiă și numai pentr'unŭ momentŭ, curentului opiniunei publice influințată de oposițiune și s'a grăbitŭ a drege ce a stricatŭ promițêndŭ capului statului că va suprima cu tótă „asprimea“ agitațiunile nelegale în contra armatei.

Oposițiunea estremă maghiară declară prin organele ei, că primesce mănușa ce i-o aruncă regimulŭ tiszaistŭ „reacțiunarŭ“ și că ea va continua a pretinde sĕ se schimbe instituțiunile armatei comune în sensŭ patrioticŭ maghiarŭ. Astfelŭ d-lui Tisza i se va da ocasiunea a'șĭ proba forța sa.

Espresiunile din autografŭ precum: „motive necurate“... și „cu tótă asprimea legei“, carĭ suntŭ îndreptate la adresa demonstranțilorŭ din oposițiune, au produsŭ multă amărăciune în sînulŭ lorŭ. Nu puținŭ sânge rĕu le-au făcutŭ și espresiunile ca: „Țĕrile corónei mele ungare“ și „armata în care suntŭ representate tóte popórele“, pentru că aceste espresiunĭ au unŭ caracterŭ federalisticŭ.

Și foile oposițiunei moderate suntŭ puțin mulțămite cu „opera“ d lui Tisza, cum numescŭ ele autografulŭ. „Pesti Naplo,“ ḑice că cuprinsulŭ lui deșteptă „sentimente mixte“ și întrébă: „ce va fi în viitorŭ décă Ungaria nu va avé nicĭ unŭ dreptŭ asupra armatei afară de controlulŭ administrației militare prin delegațiunĭ? . .“

E lucru naturalŭ, că foile guvernamentale maghiare interpretéză autografulŭ pré înaltŭ numai și numai în favórea politicei lui Coloman Tisza, provocându-se cu multă satisfacțiune la acele pasagie dintr'însulŭ, unde sĕ asigură că armata e chiămată a apĕra legile și instituțiunile esistente.

Efectulŭ autografului se póte dér resuma în puține cuvinte: Afacerea Ianski s'a terminatŭ, dér agitațiunile maghiare în contra armatei comune se vorŭ continua cu nou curagiu.

De aceea repetămŭ: situațiunea d-lui Tisza atâtŭ față cu pretențiunile celorŭ de susŭ câtŭ și față cu ale celorŭ de josŭ s'a agravatŭ multŭ prin modulŭ cum s'a resolvatŭ afacerea Ianski.

## Conflictulŭ dela graniță.

Cetimŭ în oficiósa „Vointa Națională“ din Bucurescĭ:

Acum câte-va ḑile ḑiarele din Capitală au publicatŭ diferite versiunĭ în privința unuĭ faptŭ petrecutŭ la Vêrciorova, căruia ele căutară sĕ-i dea caracterulŭ unui conflictŭ între autoritățile nóstre și cele dela granița imperiului vecinŭ. Amŭ creḑutŭ prudentŭ a păstra până acum tăcerea asupra acestui faptŭ, pentru a nu cădea în pĕcatulŭ în care au cădutŭ redactorii dela ḑiarele din oposiția, publicândŭ totŭ felulŭ de scirĭ esagerate în privința pretinsului conflictŭ. După nisce informațiunĭ positive ce le avemŭ, putemŭ afirma că totulŭ se reduce la următórele:

Sciutŭ este că rîulŭ Bahna este consideratŭ ca linia de demarcațiune a frontierei nostre despre Austro-Ungaria, în punctulŭ Vêrciorova. Noi avemŭ deja contruită o șosea până la marginea acestui rîu. S'a întêmplatŭ însĕ că acestŭ rîu sĕ-șĭ schimbe cursulŭ sĕu și sĕ cuprindă o parte din teritoriulŭ nostru. Vecinii noștri Ungurĭ au cerutŭ ca porțiunea de teritoriŭ dintre vechia albiă a rîului susŭ numitŭ și cea nouă sĕ fiă declarată de teritoriu neutru până la limpeḑirea situației.

Guvernulŭ nostru a aderatŭ în principiu la acéstă cerere pretinḑêndŭ însĕ ca drepturile de proprietate, pe teritoriulŭ ce se cerea sĕ fiă decheratŭ neutru, sĕ fiă respectate de vecinii noștri Ungurĭ. In acestŭ sensŭ, guvernulŭ românŭ a și datŭ ordinŭ autoritățilorŭ din localitate sĕ observe ca aceste drepturĭ de proprietate sĕ nu fiă nesocotite și la casŭ de trebuință sĕ ia chiar mĕsurĭ pentru a le face sĕ fiă ținute în sémă.

Se pare că vecinii noștri Ungurĭ n'au voitŭ sĕ țină sémă de tóte acestea, căcĭ mai ḑilele trecute ei au împiedecatŭ pe o femeeă din Vêrciorova sĕ-șĭ cultive pămêntulŭ ce-lŭ posedă în așa numitulŭ teritoriu neutru. Atuncĭ comandantulŭ punctului Vêrciorova, conformŭ ordinelorŭ ce avea, venì în ajutorulŭ femeei, în cestiune, înlesnindu-o de a-șĭ esercita drepturile sale de proprietate și punêndŭ câte-va santinele pe marginea noului cursŭ alŭ Bahnei.

In timpulŭ acesta însĕ cestiunea se trata pe cale diplomatică între guvernulŭ nostru și d. baronŭ de Mayr, ministrulŭ plenipotențiarŭ alŭ Austro-Ungariei, carĭ convenirĕ ca teritoriulŭ în josŭ sĕ fiă declaratŭ de o cam dată neutru până ce afacerea se va limpeḑi pe cale amicabilă. Acestŭ arangiamentŭ fu adusŭ la cunoscința comandantului punctului Vêrciorova, care ridică imediatŭ de pe graniță sentinelele, carĭ nu stătură acolo decâtŭ numai câteva ore.

Totulŭ se petrecu în liniște și prestigiulŭ nicĭ uneia din cele două puterĭ interesate nu fu atinsŭ de nimenĭ.

## Autografulŭ și oposițiunea maghiară.

»Egyetértés“ organulŭ de căpeteniă alŭ stângei estreme, scrie despre autogratulŭ pré înaltŭ între altele:

»Stilulŭ autografului e încurcatŭ, logica lui schiopătéză, îi lipsesce cu totulŭ spiritulŭ și disposiția. Ceea ce stabilesce despre lucrurile de faptŭ întêmplate nu e adevĕratŭ, ér cea ce vorbesce despre armată e scosŭ din vre-o carte obscură de dreptŭ publicŭ. C'unŭ cuvêntŭ avemŭ înaintea nóstră opera d. Tisza și e de înțelesŭ de ce monarchulŭ a trebuitŭ sĕ se consulte cu Tisza mai multŭ ca cincĭ cuarturĭ de oră . . . .

„Ungaria și regele ungarŭ nicĭ nu suntŭ amintițĭ în autografŭ. In locŭ de acésta sĕ vorbesce intrînsulŭ numai de »țĕrile corónei mele ungare,‘ ca și când aceste ar forma proprietatea împĕratului austriacŭ. O asemenea esprimare este o isolare directă a dreptului publicŭ maghiarŭ, care cunósce coróna s-lui Stefanŭ, cunósce Ungaria și țĕrile ei surorĭ, dér nu cunósce »țĕrile corónei mele ungare.“

Și ceea ce este lucru de căpeteniă, cu privire la causele interne ale conflictului nu dă absolutŭ nicĭ o satisfacțiune autografulŭ. Faptulŭ lui Ianski rĕmâne nepedepsitŭ, premiarea lui Ianski rĕmâne nechimbată și astfelŭ declarația parlamentului și a guvernului rĕmâne neluată în sémă, ba de faptŭ aspru respinsă.‘

»Autografulŭ asigură în fine pe d. Tisza de încrederea coronei și rĕmânerea lui în postulŭ de ministru-președinte. Acesta a fostŭ singurulŭ scopŭ alŭ lui Tisza și acestŭ scopŭ și l'a ajunsŭ. L'a ajunsŭ c'unŭ asemenea prețŭ însâtŭ trebue sĕ pășéscă cu forța în contra mișcărilorŭ constituțiunale.“

»In „Ellenzék“ fóia stângei estreme maghiare din Ardelŭ, ḑice Gabriel Ugron într'unŭ articulŭ de fondŭ:

„Este deja ațîțată furia în armată, ca și când s'ar pregătì subjugarea Ungariei conformŭ marelui planŭ din 1850. Tóte națiunile, carĭ gravitéză în afară, anunță rĕsturnarea dela putere a națiunei unguresci. Maghiarulŭ, libertatea constituțiunală nu are nimicŭ, care sĕ nu fiă cuprinsŭ de tóte acele speranțe, ce erau pe timpulŭ lui Bach și Schmerling, în credință că fructele anilorŭ 1859 și 1866 s'au datŭ uitărei.«

»Autografulŭ regescŭ, ca unulŭ care este purcesŭ din intențiune bună, este vrednicŭ de cinstea nóstră; elŭ însĕ nu ne-a liniștitŭ, pentru că pe câtŭ timpŭ vorŭ esista faptele dușmane pe lângă vorbele frumóse desavantagiulŭ va fi alŭ nostru, deórece faptele trăescŭ, pe când autografulŭ este literă mórtă.«

„Buna intențiune din autografŭ este a regelui, cuprinsulŭ autografului însĕ este alŭ lui Tisza. Cuprinsulŭ federalistŭ: Țĕrile Corónei Mele unguresci«‘ ca și cum Țera ungurescă ar sta din mai multe țĕrĭ, precum o pretindŭ acésta Croații și Valahii; apoi »tóte popórele monarchiei,« cu tóte că aicĭ este unŭ poporŭ maghiarŭ și austriacŭ, în mijloculŭ căruia se aflá naționalitatea polonă, cehă, croată, sêrbă și altele, dér statŭ și poporŭ suntŭ numai două. Acésta numai »nesciință intenționată, séu motive necurate“ din partea ministrului, putură s'o anunțe în altŭ înțelesŭ.‘

»Autografulŭ încheiă, ca și o »bulă,« între trăsnete și fulgere. Acésta ne impune datorința de a-o spune francŭ: că cu vorbe frumóse reacțiunea nu se póte ascunde dinaintea nóstră, acéstă reacțiune, care a începutŭ a păși pe față în unŭ modŭ totŭ mai cutezătorŭ nu-o putemŭ lăsa sĕ trécă de pe câmpulŭ de luptă. Influința constituțională trebue sĕ se probeze ér reacțunea trebue sĕ-o nimicimŭ.‘

„Amenințărilorŭ națiunea ungurescă le rĕspunde cu cuvintele lui Wesselenyi Miklos: Németulŭ ne-a învĕțatŭ a răbda, dér a ne teme nu ne-a învĕțatŭ.

„Pesti Naplo“, organulŭ oposițiunei moderate, scrie

»Autografulŭ îțĭ face impresiunea, că concepțiunea lui a trecutŭ prin multe dificultățĭ. De departe se vede cum autorulŭ, fără îndoială ministrulŭ contrasemnatorŭ, ciopłesce tóte vorbele, pentru ca sĕ nu rĕmână nicĭ unŭ ascuțișŭ. De aceea autografulŭ se presintă ca o lucrare fórte măestrită; unele părțĭ ale lui suntŭ cu greu de înțelesŭ. Părțile carĭ vorbescŭ despre spiritulŭ și chemarea armatei suntŭ fórte importante. Acestea suntŭ adevĕrate enunciațiunĭ regescĭ de cea mai mare importanță. Trebue însĕ sĕ regretămŭ, că sfirșitulŭ autografului nu armonisézâ cu începutulŭ, celŭ de ântêiu este numai la adresa Ungariei, conținêndŭ chiar o amenințare făr' a ḑice însĕ nicĭ unŭ cuvêntŭ în privința luărei óre cărorŭ mĕsurĭ, spre a face ca spiritulŭ armatei sĕ nu fiă în adevĕrŭ altulŭ, decâtŭ acela, care este atâtŭ de frumosŭ caracterisatŭ în autografulŭ împĕratului. De nu ne înșelămŭ, autografulŭ nu găsesce la armată nimicŭ de îndreptatŭ. In acestŭ punctŭ însĕ esistă o mare deosebire între vederile lui Tisza, care a compusŭ acestŭ autografŭ, și între vederile unei părțĭ însemnate ale națiunei. Orĭ dóră avemŭ sĕ ne mai așteptămŭ in privința armatei la lămurirĭ nouĕ din partea noului comandantŭ?“

## Infrățirea maghiaro săsescă.

Ḑiarului »Bohemia‘ din Praga îi scrie unŭ corespondentŭ alŭ sĕu din Budapeșta următórele:

»Intre guvernulŭ maghiarŭ și între bărbații de încredere și cercurile competente din Sibiiu se facŭ marĭ sfaturĭ asupra mijlócelorŭ cum sĕ se restabiléscă pacea

...și asupra condițiunilorŭ ei. S'a și încheiatŭ ... o anumită convențiune cu privire la aceste condițiunĭ, între carĭ nu este de puțină importanță faptulŭ, că Sașii suntŭ aplicațĭ a recunósce „idea de statŭ maghiarŭ"(?) pe lângă apĕrarea și asigurarea naționalității și proprietății lorŭ naționale. Corespondentulŭ asigură după informațiunile primite din celŭ mai bunŭ isvorŭ, că guvernulŭ lui Tisza este decisŭ a face Sașilorŭ din Ardealŭ concesiunĭ în ambele direcțiunĭ, și încă așa că de presentŭ nu mai au a se consulta de câtŭ numai asupra formalităților, sub carĭ sĕ se aducă înaintea forului publicității acéstă „convențiune" deja asigurată în principiu. In cestiunea acestorŭ formalitățĭ nu se vorŭ nasce dificultățĭ seriόse, pentrucă nu numai maioritatea guvernamentală din dietă, ci chiar și cei mai distinșĭ bărbațĭ conducĕtorĭ ai oposițiunei moderate suntŭ convinșĭ că fața cu pretensiunile drepte ale Sașilorŭ, îngăduința nu numai că e recomandabilă, ci ea este totŭ odată și adevĕrata consecință a prudenței politice, întru câtŭ adecă printr'însa a primitŭ de o parte idea de statŭ maghiarŭ unŭ nou radimŭ de încredere, ér de altă parte se pune stavilă întărirei valachimei din Ardélŭ, care totdéuna s'a folositŭ de dușmănia dintre Maghiarĭ și Sașii ardelenĭ pentru promovarea intereselorŭ naționalității sale..."

---

## SCIRILE DILEI.

»Sieb. Deutsch. Tgbltt.» comunică despre o mĕsură luată de guvernulŭ românŭ, care închide cu totulŭ granițele. Conformŭ ordinațiunei, la comunicațiunea cu carĕ și cu cai peste granițe are sĕ se depună la oficiulŭ vamalŭ românŭ ca depositŭ pentru casulŭ, când carulŭ și caii s'arŭ vinde în România: 200 fr. pentru unŭ carŭ de rĕndŭ, 400 fr. pentru unŭ landonŭ, 60 fr. pentru unŭ calŭ, la trecere peste graniță. Acésta ar însemna impedecarea totală a comunicațiunei cu carĕle peste granițe.

—x—

In congregațiunea generală a comitatului Alba-Regală s'a hotărîtŭ sĕ se adreseze, în afacerea schimbărilorŭ personale militare de deunădĭ, o petițiune dietei. De asemenea comisiunea comitatensă a Albei inferióre a luatŭ o resoluțiune, ca simțĕmintele binevoitóre părintescĭ și simțulŭ constituționalŭ alŭ Maiestății sale, precum și atitudinea înțeléptă și patriotică a guvernului vorŭ face cu putință, ca spiritele iritate sĕ se potoléscă și sĕ se ia urgentŭ disposițiunĭ și mĕsurĭ d'a se produce și întări în armata comună acelŭ spiritŭ, care sĕ ofere garanții pentru fidelitatea către constituțiune și se corĕspundă intereselorŭ monarhiei austro-ungare.

—x—

După unŭ raportŭ alŭ inspectorelui scolarŭ, în comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ se află 200 de învĕțătorĭ, pe fiă-care învĕțătorŭ se vinŭ 70 copii obligațĭ la scólă, dintre carĭ 56 cercetéză scóla în fiă-care dĭ. Inspectorulŭ a constatatŭ lipsa a 24 învĕțătorĭ. Acéstă lipsă însĕ dicŭ „patrioții«, că încă în anulŭ viitorŭ e pe cale a se delătura, pentrucă deja se lucréză la organisarea a 10 școle nouĕ comunale. — Românii sĕ caute a avé scólele lorŭ de cumva lipsescŭ.

—x—

Unŭ negoțătorŭ din Clușiu, —dice »Ellenzék«,— avĕndŭ afacerĭ cu unŭ altŭ negoțătorŭ din Sebeșiu, i-a trimisŭ acestuia unŭ tarifŭ în limba ungurescă. Negoțătorulŭ sasŭ însĕ i-a trimisŭ aceluia îndĕrĕtŭ tarifulŭ, scriindŭ pe elŭ: »Erbitte deutsches Preissblatt«. »Ellenzek« se miră, cum de se află unŭ astfelŭ de negoțătorŭ, care se pórtă ca și cum nu ar fi în Ungaria, ci în Flandria. — Noi îi spunemŭ jupânului „Ellenzék", că negoțătorulŭ din Sebeșŭ se pórtă tocmai ca în Ungaria, care nu e Maghiaria.

—x—

Comisiunea alésă de comitatulŭ Ciucŭ a lucratŭ planulŭ pentru calea ferată sĕcuiască. Acésta are sĕ se lege la Hașfalĕu cu calea ferată a statului și de aci până la Brașovŭ sĕ atingă stațiunile Odérheiu-Zĕtlaca, Danŭ, Racoșŭ, Ciucŭ-Sereda, Tușnadŭ, Sepsi St. Georgĭ. Afară de acésta, pe lângă direcțiunile principale Hașfalĕu și Ghimeșŭ sĕ se construéscă în același timpŭ căi secundare dela Vașlabŭ până la Ditro și Racoșŭ-Sereda.

—x—

Lui »Pester Lloyd« i se comunică, că într'o nópte o societate de dame unguresci a petrecutŭ strașnicŭ înaintea edificiului »Wiener Haus" din Rohitsch, unde locuesce episcopulŭ croatŭ Strossmayer, care se află la acele băi. Acéstă scenă nocturnă, după cum dicŭ ómenii de acolo, a fostŭ o „Katzenmusik" din partea Ungurilorŭ pentru apelulŭ ce l'a adresatŭ episcopulŭ către preoții sĕi spre a contribui la ridicarea monumentului lui Radetzki.

—x—

Ni se scrie de lângă Someșulŭ rece cu data de 6 Augustŭ a. c.: Pétra, ploile și furtunele ce ni le-a adusŭ luna lui Iulie nu le-omŭ uita, ba le-omŭ simți multă vreme. Bucatele ni s'au sdrobitŭ în mare parte. Văile și păraiele au inundatŭ și inmolitŭ ierburile, ce erau încă necosite, ér fĕnurile strînse în bodĭ și căpițe au fostŭ împrăștiate de vĕntŭ, udate și prefăcute aprópe jumĕtate în gunoiu. Ba s'au ruinatŭ și edificii de economiă. Așa bunului economŭ Irimie Alexa i-a dărîmatŭ vĕntulŭ o casă frumósă în Nusicenĭ cu două încăperĭ și tindă.

—x—

Aflămŭ că în 25 și 26 Iulie a fostŭ tĕrgŭ de țĕră la Șieu-Odorheiu. Vitele s'au plătitŭ fórte slabŭ, o părechiă de boi, ce într'alțĭ anĭ mergea câte cu 300 fl. v. a. acum abia s'a plătitŭ cu 150—180 fl. v. a. Pentru »Kulturegyletiștii« din Clușiu se observă, că maghiarisarea pe aci merge înainte ca raculŭ. Unŭ Ungurŭ și unŭ Sasŭ cu trăsurile lorŭ întâlnindu-se prin tĕrgŭ, Ungurulŭ strigă către Sasŭ: balra hajts! ér Sasulŭ îi rĕspunse: »Șuncă moi vorovesce rumunesce, că vunguresce nu scie nicĭ draculŭ...!«

—x—

Se vorbesce ca Papa arŭ fi intervenitŭ pe lângă ministrulŭ afacerilorŭ străine din Bucurescĭ ca Monseignorulŭ Palma, arhiepiscopulŭ catolicŭ la Bucurescĭ, sĕ fiă recunoscutŭ ca însărcinatŭ de afacerĭ alŭ Sântului Scaunŭ.

—x—

Românii din Serbia de pe marginea Dunării au începutŭ sĕ trécă unii în Bulgaria, alții în România, căutândŭ unŭ traiu mai bunŭ. Se vede că și p'acolo e focŭ și pârjolŭ, dice „Rĕsboiulŭ«.

—x—

In dina de 29 Iulie au mai plecatŭ din Romanŭ unŭ numĕrŭ de Israelițĭ la America. La 30 Iulie au mai plecatŭ încă 25 Israelițĭ.

*Din Transilvania*, Augustŭ 1886.

I.

Stimate D-le Redactorŭ! Nu credŭ că se mai află în Europa o națiune, care după unŭ trecutŭ așa tristŭ și durerosŭ să fi ajunsŭ astădĭ într'o situațiă ca aceea a națiunei române.

Drepturile și averea nóstră suntŭ puse la disposiția celorŭ puternicĭ. Dările și impositele cele marĭ ne despóie de tóte. Astfelŭ moșiile nóstre, ale economilorŭ, pe carĭ din moșĭ de strămoșĭ le-amŭ plătitŭ de dare și le-amŭ îngrășatŭ cu sângele nostru apĕrându le de inimicii tronului și a-i țĕrii nóstre, astădĭ le vedemŭ inundate de străinĭ de altă lege, ba partea cea mai frumósă din ele, cădute totalŭ în mânile lorŭ.

Religiunea nóstră, recunoscută prin legile sancționate de Maiestatea Sa este ofensată conturbându-se serviciulŭ divinŭ fără nicĭ o causă fundată, numai pe basa unorŭ suspicionărĭ și scorniturĭ tendențióse. Noi dămŭ adausurile, dările grele, aruncăturile, împrumuturile, fără sĕ ne dea cineva sémă, cum și spre ce scopŭ sĕ întrebuințéză ele.

Noi lucrămŭ la drumurĭ, la podurĭ, la prunduitŭ și purtămŭ greutățile varmeḑii seu ale comitatului, fără ca sĕ ne spună cineva, cum de cadŭ atâtea greutățĭ peste noi.

De pe noi trăesce judele satului, fără ca sĕ-lŭ putemŭ alege pe celŭ ce îlŭ vrea satulŭ, ci numai pe celŭ ce îlŭ vré solgăbirĕulŭ. Tinerii nostri pe carĭ cu spesele nóstre îi ținemŭ pe la școle câte 16—18 anĭ suntŭ silițĭ, orĭ a'șĭ părăsi țĕra lorŭ, orĭ a se întórce érășĭ la córnele plugului, necăpĕtândŭ nicĭ unŭ oficiu pentru că țină la nația și la legea lorŭ străbună.

Cei, pe carĭ constelațiunea așa poreclitului constituționalismŭ ungurescŭ i-a apucatŭ în vre-o condițiune de traiu, suntŭ strînșĭ așa de tare între ileu și barosŭ, încâtŭ chiar cei mai constanțĭ suntŭ supușĭ terorismului celorŭ dela cârmă.

Invĕțătorii noștri, pe carĭ asemenea noi îi ținemŭ și carĭ conformŭ așeḑĕmintelorŭ nóstre bisericescĭ au sĕ instruéscă pruncii noștri în dulcea limbă maternă, fiă câtŭ de cualificațĭ, décă nu propunŭ unguresce mai multŭ ca romănesce suntŭ destituițĭ și ni se impunŭ alții cu puterea.

La câte și mai câte contribuimŭ și cu punga și cu brațulŭ și când ceremŭ și noi vr'unŭ bine, când ceremŭ sĕ ne rădice și nouĕ statulŭ vr'o școlă, sĕ ne încuviințeze vr'o reuniune de cultură, ni se spune că suntŭ superflue deórece se află destule unguresci. Ba ce e mai multŭ nicĭ pe banii noștri nu ne concedŭ a ne rădica școle și gimnasie, cu atâta mai puținŭ vr'o universitate. In totŭ Ardélulŭ și țéra ungurésca la o națiune de 3 milióne suflete a fostŭ în Clușiu o catedră mai de Dómne ajută de limba română și aceea au suprimat'o dându-o pe mâna unui renegatŭ, mai rĕu ca unŭ Maghiarŭ perciunatŭ, ca Moldovan Gergely.

Mai avemŭ o mulțime mare de judecătorĭ și deregătorĭ pușĭ vedĭ Dómne pentru binele nostru alŭ poporului, déră când se duce la dênșiĭ vre-unŭ bietŭ omŭ năcăjitŭ cu vr'o rugare orĭ plânsóre, nu sĕ póte înțelege cu dênșii, fiindcă nu-i vorbescŭ și nu-i pricepŭ limba. Sĕrmanulŭ economŭ cheltuesce atuncĭ de trei orĭ, de patru orĭ mai multŭ cu procesulŭ, decâtu aceea, ce voesce sĕ câștige, și adeseorĭ aude numai după trei orĭ patru lunĭ, orĭ și anĭ de dile, că șĭ-au perdutŭ dreptatea. Și așa cei fără milă fața cu poporŭ parte din nesciință, parte din rĕutate îlŭ năcăjescŭ și storcŭ până la mĕduvă. C'unŭ cuvĕntŭ, mai nainte amŭ fostŭ considerațĭ ca robĭ, ér astădĭ suntemŭ luațĭ ca minorenĭ în casa, la vatra și în patria nóstră străbună.

Asupra tuturorŭ acestora odată, d-le Redactorŭ, m'am plânsŭ la unŭ domnŭ ungurŭ, despre care credeamŭ, că are cunoscințe atâtu din istoria nóstră câtŭ și a Ungurilorŭ, și între altele étă ce mĭ-a dișŭ: „Obicl-

---

## FOILETONU.

### Cele trei mărgăritare din începutulŭ renascerei italiane.

(Studiu archeologicŭ de *Severŭ Mureșianu*).

De sórtea popórelorŭ atêrnă desvoltarea artelorŭ. Ele suntŭ monumentele mute, care arată gradulŭ culturalŭ și socialŭ alŭ unui poporŭ. Intr'unŭ statŭ unde libertatea individuală este restrînsă, unde despotismulŭ are mână liberă, tristele urmărĭ cadŭ și asupra lorŭ, ele devinŭ sclavii curții, suntŭ înlănțuite și decadŭ. Asta o aflămŭ la Grecĭ, asta o aflămŭ la Romanĭ, la aceste două popóre ale anticității, carĭ storcŭ admirațiunea sutelorŭ de generațiunĭ. Orĭ cărui individŭ cu unŭ ochiu pĕtrundĕtorŭ, contemplândŭ resturile ruinelorŭ înegrite de tempestățile secularĭ, monumentele plastice mutilate de barbarismulŭ popórelorŭ neculte, picturile de pe păreții palatelorŭ desgropate în Roma și jurulŭ ei, ale neînsemnatelorŭ orașe provinciale Herculan și Pompei, ale vaselorŭ desgropate din pămĕnturile clasice, — i se umple sufletulŭ de o adêncă admirațiune de atâta sublimitate, de atâta perfecțiune și maiestate ce aceste popóre au sciutŭ întruni în operele lorŭ. Și câtă libertate trebue că a esistatŭ pe acele timpurĭ.

După timpurile de gloriă și înflorire antică urméză letargia evului mediu. Desastrele și ironia sorții, ce au bătutŭ pămĕntulŭ Italiei în decursŭ de peste o miiă de anĭ, nu au fostŭ în stare ca sĕ ștérgă din memoria suvenirile tradiționale și geniulŭ italianŭ. Ostenitŭ de dogmele credinței doresce cu sete scrutările sciențifice și în loculŭ autorității bisericescĭ se desvoltă nisuința spre o libertate individuală. Astă mișcare se simte către finele evului mediu. Când zelulŭ către literatura clasică se desvolta în tótă Italia, vedemŭ cum Nicolo di Rienzi, din familiă neînsemnată, în mărimea sufletului sĕu se avêntă a entusiasma pe conpatrioții sĕi la restabilirea maiestății poporului, ale cărui drepturĭ erau desconsiderate și nimicite prin aroganța celorŭ puternicĭ; vedemŭ câtă iritațiune febrilă pulséză și în vinele învĕțățilorŭ pentru totŭ ce este clasicŭ, câtŭ studiu alŭ artiștilorŭ pentru însușirea formelorŭ antice, carĭ nevoindŭ sĕ rĕmână îndĕrĕtŭ urméză curentului.

Și de lăudatŭ este ferbintele interesŭ ce'lŭ desvóltă după esiliulŭ din Avignonŭ bărbații de spiritŭ din înălțimea tronului pontificalŭ, micii tiranĭ presĕrațĭ în cuiburile înflorite ale frumósei grădine italiene, ba chiar și laicii și comercianții sacrificândŭ multŭ pentru de a satisface boldului atâtŭ de vulgarisatŭ.

In astfelŭ de împrejurărĭ ne aflămŭ în ajunulŭ seculului alŭ 15 lea. Ivirea lui anunță o mare învingere prin concursulŭ publicatŭ pentru facerea unei porțĭ a baptisterului catedralei florentine, căcĭ aci prin învingerea lui Ghiberti se face primulŭ pasŭ energicŭ la începutulŭ renascerei italiene.

**Toscana.***)

In Toscana, carea pe timpurile aceste conservase forma republicană, unde luptele de emulațiune între cetățenĭ nu încetau, unde nimĕnui nu-i era eschisă posibilitatea de-a ajunge la cele mai înalte demnitățĭ republicane imboldindŭ chiar pe familiile cele mai avute și distinse la o activitate continuă pentru de a se face demnĭ urmașĭ ai străbunilorŭ lorŭ, — se distinge familia de Medici, carea printr'unŭ comerciu estinsŭ în cele mai îndepărtate ținuturĭ ajungêndŭ la o avuțiă enormă cu o mână binefăcĕtóre dă sume considerabile sprijinindŭ sciințele și artele, și carea prin vituțile sale ridică Florența la cea mai mare înălțime. Căcĭ nicĭ unŭ statŭ din Italia pe aceste timpurĭ nu se bucura de o bunăstare, înflorire și putere impunĕtóre în afară, ca republica florentină. Rĕsboiele micĭ ce a fostŭ necesitată sĕ pórte acéstă republică în prima jumĕtate a seculului alŭ 15-lea nu o-a împedecatŭ de-a nu-șĭ înfrumseța orașulŭ cu cele mai însemnate monumente, carĭ la tóte generațiunile urmatóre dau dovedĭ necontestabile despre agerimea spiritului sĕu, despre bunulŭ sĕu gustŭ și des-

*) Macchiavelli: Istorie fiorentine.
Roscoe: Lorenzo di Medici. trad. în germ, de Sprengel.

nuiţi-vě a vě respecta singurĭ, ca sě încépă a vě respecta lumea«.

Tótă atitudinea Românilorŭ dela descălecare — adecă cam dela finele seculului alŭ IX — până astădĭ a caracterisat'o într'unŭ modŭ concisŭ şi pregnantŭ poetulŭ nostru Andreiu Mureşianu prin cuvintele: „Pre voi vě nimiciră a pismei rěutate şi órba neunire la Milcovŭ şi Carpaţĭ". Prinţii noştri cei puternicĭ: Gelu, Menumorutŭ, Claudiu, Optumŭ etc. sě mâncau unii pe alţiĭ aşa încâtŭ Ungurilorŭ le au succesŭ a încheia frăţietate cu Românii chiar prin sângele věrsatŭ a lui Gelu. Ba în decursulŭ timpurilorŭ formându-se în sinulŭ poporului românŭ o aristocraţiă, acésta s'a simţitŭ superióră poporului din tulpina căruia s'a trasŭ, decĭ s'a deslipitŭ de densulŭ şi s'a maghiarisatŭ. Aceştĭ aristocratĭ românĭ maghiarisaţĭ au făcutŭ apoi legile draconice contra poporului nostru. Pe la a. 1670 în Transilvania nu erau decâtŭ vr'o 3 familii nobile maghiare — după cum dice istoriculŭ nostru Şincai — eră tóte celelalte erau române maghiarisate. Principĭ ca Barcsai, Keményi, Bethlen, erau din sânge Românescŭ. Ioanŭ Corvinŭ şi fiulŭ sěu Mateiu, neaoşĭ Românĭ. Ce au făcutŭ aceştia pentru poporulŭ asupritŭ?

Pentruce sě plângemŭ atuncĭ că Ungurii nu ne ajută, ba ne asuprescŭ, când cei de unŭ sânge cu noi ne-au ignoratŭ şi despreţuitŭ? Noi ne amŭ încreştinatŭ mai întâiu ca tóte popórele europene până eramŭ încă în Roma şi Italia şi astfelŭ după sânge şi după credinţă aveamŭ dreptulŭ a ne numí Românĭ. Dupăce ne-a colonisatŭ Traianŭ în Dacia, celorŭ ce au devenitŭ conlocuitorĭ cu noi nu le plăcea nicĭ decumŭ unitatea nóstră în religiune. Interesele lorŭ pretindeau, ca fraţii de sânge şi credinţă sě nu se pótă ruga într'unŭ locŭ. Neau şi datŭ pe noi străinii, cândŭ pe mâna grecismului, când pe a slavismului, când pe a calvinismului, cândŭ pe altele. Destulŭ că la finele vécului alŭ XVII. necazurile — după cum constateză acestŭ adeverŭ şi Dr. Raţiu în istoria sa bisericéscă — ne-au desbinatŭ în douě confesiunĭ. Invěţaţii acestorŭ douě confesiunĭ au începutŭ a-şĭ arunca unii altora în faţă că şĭ-au părăsitŭ, religiunea străbună, — pe când airea nicĭ unii nicĭ alţii n'aveu dreptate. Religiunea nóstră străbună a fostŭ religiunea vechilorŭ Romanĭ, carĭ se închinau şi adorau pe „Joie tunătoriulŭ" şi »Marte resboinicŭlŭ." De nu-mĭ credeţĭ mie, cetiţĭ dreptulŭ publicŭ alŭ lui Bărnuţŭ. Iaşĭ 1867, — critica lui T. L. Maiorescu în Convorb. lit. ale aceluiaşĭ anŭ pg. 275, orĭ rěspunsulŭ la contra-critica lui M. Popea de vestitulŭ nostru teologŭ I. M. Moldovanŭ, canonicŭ în Blaşiu pg. 22—23, şi veţĭ vedé.

Acésta dispută însě despre religiunea străbună. — care înaintea ómenilorŭ cu sciinţă trece de-o ridiculositate — a fostŭ de ajunsŭ pentru de a da nescere intre Românĭ la ură, discordiă, şi persecuţiunĭ. De aci înainte inimicii noştri au fostŭ numai spectatorĭ la sfăşiările dintre Românĭ. Cine óre a persecutatŭ până la mórte pe metropolitulŭ Sava, episcopulŭ Clainŭ etc? Istoria ne spune, că însuşĭ Românii. In rěscólele, lorŭ naţionale pentru asupririle şi nedreptăţile suferite asupru cui şi-au rěsbunatŭ mai întâiu Românii? Asupra nobililorŭ românĭ maghiarisaţĭ. Cetiţĭ istoria lui Horia de Densuşanu şi veţĭ vedé. Cine a trădatŭ pe cei ce s'au expusŭ pentru drepturile naţiunei române? Totŭ Românii. Cine a persecutatŭ pe cronicariulŭ Şincai? Metropoliţii şi protopopii românĭ.

Nu aşa au lucratŭ, frate Române, Ungurii.

---

## Programa festivităţilorŭ

*ce se vorŭ arangia dela 18—25 Augustŭ 1886 cu ocasiunea întrunirei reuniunilorŭ săsescĭ din Ardealŭ în Braşovŭ.*

Mercurĭ 18 Augustŭ, 6 óre séra: Şedinţă pregătitóre a comitetului reuniunei sciinţelorŭ transilvane (Verein für Siebenbürgische Landeskunde) în sala gimnasiului evangelicŭ. — 8 óre séra: Discursŭ de bineventare şi musică în hala festivă.

Joi 19 Augustŭ, 6 óre dim.: Dorile (Reveille), 7 óre dim.: Plecarea vênětorilorŭ (puşcaşilorŭ) cu musică dela promenada de josŭ (cafenéua Drexler) la localulŭ de dare la semnŭ şi începutulŭ tragerei la semnŭ. $9^1/_2$ a. m.: Adunarea reuniunei sciinţifice transilvane în biserica evang. din Scheiu. — 2 óre p. m. Prândŭ festivŭ alŭ reuniunei sciinţifice transilvane în hală. — 4 óre p. m. Introducerea membrilorŭ reuniunei în esposiţiunea industrială şi istorică-culturală din podulŭ Bătuşilorŭ şi în esposiţia de agricultură (între pórta din Strada Căldărarilorŭ şi Strada Négră pe pieţa lemnelorŭ). — 5 óre m.: Şedinţă pregătitóre a reuniunei generale a femeilorŭ bisericei evang. în sala şcólei de fete evang. — 7 óre séra: Concertŭ festivŭ, producţiune musicală a reuniunei de cântărĭ bărbătescĭ din Braşovŭ şi a societăţei filarmonice în hala festivă.

Vinerĭ 20 Augustŭ, 7 óre dim.: Continuarea dărei la semnŭ. — $8^1/_2$ a m.: Şedinţa secţiunei de sciinţele naturale a reuniunei sciinţifice transilvană în sala gimnasiului. — 10 óre a. m.: Şedinţa secţiunei istorice a reuniunei sciinţifice transilvane în sala gimnasiului. — 12 óre p. m.: Şedinţa finală a adunărei reuniunei sciinţifice trans. în biserica evang. din Scheiu. — 2 óre p. m.: Prândŭ comunŭ în hala festivă. — 4 óre p. m.: Adunarea reuniunei generale a femeilorŭ bisericei evang. conf. a. în biserica négră. — 4 óre p. m.: Proba principală a tuturorŭ cântăreţilorŭ în sala gimnasticei. — 5 óre p. m.: Şedinţă pregătitóre pentru a IV-a adunare a învěţătorilorŭ săsescĭ din Ardealŭ la pomulŭ verde. — 6 óre. p. m.: Salutare şi bineventare a Reuniunei gimnastice din Braşovŭ în casa pentru dare la semnŭ (Schützenhaus) — 7 óre séra: Liedertafel Concertŭ alŭ tuturorŭ cântăreţilorŭ din oraşele săsescĭ) în hala festivă.

(Va urma.)

---

*Invitaţiune.* In interesulŭ industriei oraşului Braşovŭ a arangeatŭ Asociaţiunea industriaşilorŭ: (Kronstädter Gewerbeverein) d'aicea o esposiţiune locală, care s'a deschisŭ in 8 Augustŭ.

Scopulŭ principalŭ alŭ esposiţiunei este, a face atâtŭ ţéra nóstră câtŭ şi publiculŭ ţěrilorŭ vecine cunoscuţĭ cu produsele industriei nóstre şi prin acésta sé'şĭ potă câştiga locurĭ nouě de consumaţiune.

Asociaţiunea industriaşilorŭ din principiu nu a făcutŭ invitaţiune, temêndu-se sě nu fiă uitată din erore o corporaţiune a fi anume învitată.

Din acéstă causă îşĭ permite prin pubicitate a învita respectuosŭ publiculŭ la o visitare a oraşului Braşovŭ şi a modestei sale esposiţiunĭ, assigurându'i de bună primire.

Durata esposiţiunei va fi dela 8 Augustŭ până la 5 Septemvre a. c.

Direcţiunea căilorŭ ferate a Statului Ungarŭ a bine voitŭ după o cerere făcută a subsemnatei asociaţiunĭ a reduce cu 50 % tarifulŭ cl. II şi cl. III pe liniile Solnocŭ-Oradea-mare-Teiuşiŭ, Solnocŭ-Aradŭ-Braşovŭ, Nyiregyháza-Püspök-Ladány, Seghedin-Oradea-Mare şi liniile laterale pentru visitatorii esposiţiunei. Biletele de drumŭ pentru dusŭ şi întorsŭ suntŭ valabile pentru 10 dile, fără dreptŭ de bagagiu liberŭ şi întrebuinţarea trenurilorŭ accelerate.

Braşovŭ, 13 Augustŭ 1886.

Cu totŭ respectulŭ
Asociaţiunea industriaşilorŭ din Braşovŭ
(Kronstädter Gewerbeverein)
*Iosefŭ Dück* preşedinte, *Iekelius* secretarŭ.

---

## Ultime scirĭ.

*Viena*, 13 Augustŭ. Se confirmă scirea, că d-lŭ de Giers va merge la 19 Augustŭ sě visiteze la Gastein pe principele Bismarck.

*Londra*, 13 Augustŭ. Se comunică diarului Standardŭ, că în cercurile oficiale din Viena se arată fórte satisfăcuţĭ de resultatele întrevederii dela Gastein, şi că se consideră pacea asigurată.

*Berlinŭ*, 13 Augustŭ. „Gazeta Germaniei de Nord" spune că solemnitatea care apresidatŭ de astădată întrevederea dela Gastein a produsŭ cea mai bună impresiune în Germania şi Austria fără ca prin acésta sě se presupuie că acéstă solemnitate a avutŭ vre unŭ caracterŭ demonstrativŭ, contra orĭcui ar fi. Din contră pretutindenĭ lumea se va felicita de mănţinerea păcii, care a fostŭ scopulŭ supremŭ alŭ politicei celorŭ douě imperii. Se va mai felicita şi de modulŭ solemnŭ cu care s'a făcutŭ întrevederea, căcĭ acéstă solemnitate caracteriséză nu numai continuarea, dér încă şi creşcerea rapórtelorŭ amicale basate pe o deplină înţelegere mutuală.

*St. Petersburgŭ*, 13 Augustŭ. Impěratulŭ Rusiei a însoţitŭ pe arhiducele Carolŭ Ludovicŭ până la gară. Archiducele se'ntórce la Viena.

*Londra*, 13 Augustŭ. „Globe" spune, că cabinetulŭ Salisbury nu va reduce efectivulŭ armatei englese în Egiptŭ.

*Viena*, 14 Augustŭ. Scirĭ primite din Petersburg semnaléză că în acestŭ oraşŭ domnesce nelinişte din causa unorŭ maşinaţiunĭ ale Germaniei urdite în China contra Rusiei.

*St. Petersburg*, 14 Augustŭ. Unŭ ofiţerŭ prusianŭ a fostŭ arestatŭ la Smolensk ca spionŭ.

*Londra*, 14 Augustŭ. „Times" e informatŭ din St. Petersburg că cercurile politice rusescĭ se arată mişcate de primirea ce s'a făcutŭ la Berlinŭ marchisului de Tseng. E temere de o alianţă între Germania şi China.

*Triest*, 14 Augustŭ. In urma întinderii cholerii, guvernulŭ a interdisŭ într'unŭ modŭ provisoriu orĭce serbare care ar puté da nascere la aglomerărĭ de populaţiune.

---

## SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 15 Augustŭ. — Festivităţile întocmite din incidentulŭ aniversării revindicării Budei, au începutŭ adĭ în capitală cu înaugurarea esposiţiunei istorice. Unŭ publicŭ numerosŭ şi distinsŭ, între carĭ miniştrii, deputaţiĭ, consulii generalĭ, generalitatea, academia aşteptau pe ministru-preşedinte Tisza. După sosirea lui, primarulŭ Gerloczy rostì o vorbire, în care schiţă începerea pregătirilorŭ, esprimà călduróse mulţămirĭ regelui, ducelui Koburg şi ministerului, carĭ au sprijinitŭ cu mare zelŭ formarea esposiţiunei estorice. Ministru-preşedinte Tisza rěspundêndŭ accentuà marea însemnătate a evenimentului pentru întréga creştinătate, mulţămì naţiunilorŭ care au luatŭ parte la eliberare, accentuà succesele ce le póte obţiné o armată sprijinită prin însufleţirea naţiunei, speră că în casŭ de necesitate, ceea ce nimenea nu doresce, orĭce inimicŭ, care cutéză a amenința tronulŭ şi patria, va întêmpina acţiunea unită a armatei şi a naţiunei.

BELGRADŬ, 15 Augustŭ. — Sgomotele despre concentrărĭ de trupe suntŭ cu totulŭ neadevěrate; de altmintrelea sgomotele suntŭ din isvorŭ bulgarŭ.

BRUXELA, 15 Augustŭ. — Manifestaţia lucrătorilorŭ s'a făcutŭ, luândŭ parte la ea colosală mulţime de poporŭ. Numěrulŭ lucrătorilorŭ se socotesce la 30,000. Procesiunea se puse în mişcare în cea mai mare ordine până la palatulŭ ministerialŭ, musicele cântară Brabançonne (imnulŭ belgianŭ) şi Marseillaise. Pe la 5 óre séra se împrăştiară lucrătorii. Nicăerĭ nu s'au întêmplatŭ turburărĭ şi escese.

---

## DIVERSE.

**O inspecţiune a lui Cuza Vodă.** — Reproducemŭ dupě »Liberalulŭ" din Iaşĭ următorea frumósă anecdotă: Se dice că pe vremea lui Cuza Vodă, în strada Palatului, cam pe unde este acum cârciuma cu firma „Peştele de aurŭ," era o cancelăriă, nu se mai scie anume ce o fi fostŭ: judecătoriă, tribunalŭ orĭ altceva. Atâta, era o cancelariă la etagiulŭ alŭ doilea şi de desuptŭ era o cârciumă. Funcţionarilorŭ dela aceea cancelăriă le plăcea vinulŭ, de nu le va mai fi plăcândŭ şi acum, pe unde vorŭ mai fi. Dér orĭ câtŭ de aprópe ar fi fostŭ cârciuma de cancelariă, totuşĭ funcţionarilorŭ le venea greu sě mai pogóre scările. De aceea ei s'au înţelesŭ cu cârciumarulŭ, că atuncĭ când vorŭ bate cu piciorulŭ în podele e semnŭ că trebue sě le aducă vinŭ, şi anume: de câte orĭ vorŭ bate atâtea litre sě aducă. Se scie că Cuza Vodă, mai cu sémă în cei dintéiu anĭ ai domniei sale era de o mare activitate. După cum ne spunŭ anecdotele rěmase populare, elŭ mergea până şi prin cârciumĭ de cerceta měsurile cârciumarilorŭ. Cu atâtŭ mai vêrtosŭ pe vremea aceia elŭ făcea inspecţiunĭ pe la tóte autorităţile, ca sě se încredinţeze prin sine însuşĭ de mersulŭ lucrurilorŭ în ţéră. Ducêndu-se decĭ Cuza Vodă şi la cancelaria de susŭ pomenită şi făcêndŭ o inspecţiă aměnunţită, n'a găsitŭ în regulă unulŭ dintre registrele acelei cancelării. Numai decâtŭ chiamă pe pisărulŭ cancelariei şi furiosŭ răcnesce la dênsulŭ bătêndŭ de patru orĭ din piciorŭ.... Care fu frica funcţionarilorŭ şi mirarea Domnului când după câteva minute vědură pe cârciumarulŭ de desuptŭ, deschidêndŭ uşa cancelariei şi întrândŭ cu o tablă, pe care era o oca de vinŭ turnată în patru litre! Bietulŭ cârciumarŭ! Elŭ socotì că cele patru bătăi din piciorŭ ale Domnului suntŭ unŭ semnŭ alŭ vre-unui funcţionarŭ ca sě aducă patru litre cu vinŭ!

---



Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

---

pre căldura şi entusiasmulŭ cu care a sciutŭ încuragia şi îmbrăţişa pe cele trei surorĭ ale artei.

Pre acestŭ pămêntŭ s'au născutŭ şi au vieţuitŭ acei bărbaţĭ, carĭ facŭ epocă în istoria artelorŭ frumóse. Care cunoscětorŭ de arte privindŭ operele cutezětóre ale unui Bruneleschi, reliefurile pitorescĭ pline de artă ale lui Ghiberti, şi nestimatele frescurĭ în capela Brancacci ale lui Masaccio, în comparare cu cele ale antecesorilorŭ lorŭ din evulŭ mediu, nu va simţi că în ele pulseză o nouě viéţă, nu va simţi că ora renascerei după atâta letargiă a sunatŭ?

Da, Florenţa este acelŭ pămêntŭ binecuvêntatŭ unde renascerea italiană mai ântêiu s'a ivitŭ, ea posede acele opere, carĭ pentru seculĭ suntŭ dătătóre de tonŭ, unde celŭ setosŭ de a cunósce monumentele architectonice, perfecţiunea admirabilă în plastică şi comprensiunea naturală şi pipăibilă în pictură în fresco alergă sě vedă, sě cunóscă şi sě admire aceea ce a vědutŭ studiatŭ şi contemplatŭ unŭ Rafael şi unŭ Michel Angelo.

De admiratŭ este cum Bruneleschi în architectură, Ghiberti în sculptură şi Masaccio în pictură, aceste mărgăritare din începutulŭ nascerei italiene se salută reciprocŭ pre acestŭ pămêntŭ şi mai în acelaşĭ timpŭ producŭ decórea operelorŭ lorŭ. Şi fiindcă despre fiăcare din acestia ar fi multŭ de disŭ, mě voiu sili a tracta în scurtŭ despre ei.

(Va urma.)

**Cursulŭ la bursa de Viena**

din 7 Augustŭ st. n. 1886

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 4% | 108.45 |
| Rentă de hârtiă 5% | 95.25 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | 154.75 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 100.70 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | 128 50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 120 — |
| Bonurĭ rurale ungare | 105.20 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 1C5.10 |
| B nurĭ rurale Banat-Timișŭ | 105.20 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 105.20 |
| Bonurĭ rurale transilvane | 105 20 |
| Bonurĭ croato-slavone | 105.25 |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | 100.25 |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 123 70 |
| Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului | 126 25 |
| Renta de hârtiă austriacă | 85.85 |
| Renta de arg. austr. | 86 60 |
| Renta de aurŭ austr. | 121 20 |
| Losurile din 1860 | 143 80 |
| Acțiunile băncei austro-ungare | 871 — |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 289.50 |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 281.40 |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5.94 |
| Napoleon-d'orĭ | 10.01 |
| Mărcĭ 100 împ. germ. | 61.85 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 126.20 |

**Bursa de Bucuresci.**

Cota oficială dela 31 Iulie st. v. 1886.

| | Cump. | vênd. |
|---|---|---|
| Renta română (5%). | $93^1/_2$ | 94— |
| Renta rom. amort. (5%) | 98— | $98^1/_4$ |
| » convert. (6%) | $88^1/_2$ | 89— |
| Împr. oraș. Buc. (20 fr.) | 33— | 34— |
| Credit fonc. rural (7%) | $103^3/_4$ | 104— |
| » „ „ (5%) | $87^3/_4$ | 88— |
| » » urban (7%) | $100^3/_4$ | 101— |
| » » » (6%) | 92— | $92^1/_4$ |
| » » » (5%) | 83— | $83^1/_4$ |
| Banca națională a Românieĭ 500 Lei | 1025 | 1030 |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. | 272 | 276 |
| « » » Națională | 215 | 222 |
| Aurŭ contra bilete de bancă | 13.70 | 13.90 |
| Bancnote austriace contra aurŭ. | 2.01 | 2.02 |

**Cursulu pieței Brașovu**

din 9 Augustŭ st. n. 1886.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescĭ | Cump. | 8.70 | Vênd. | 8.72 |
| Argint românesc | » | 8.60 | » | 8.65 |
| Napoleon-d'orĭ | » | 9.97 | » | 10.— |
| Lire turcescĭ | » | 11.27 | » | 11.30 |
| Imperialĭ | » | 10.26 | » | 10.29 |
| Galbenĭ | » | 5.88 | » | 5.92 |
| Scrisurile fonc. »Albina» | » | 100.50 | » | 101.50 |
| Ruble Rusescĭ | » | 121.1/2 | » | 122.1/2 |
| Discontulŭ | » | 7—10 % pe anŭ. | | |



# Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se potŭ face cu începerea dela 1 și 15 ale fiecăreĭ lunĭ, mai ușorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se și posta ultimă.

PREȚULŬ ABONAMENTULUI ESTE:

*Pentru Austro-Ungaria:*

pe trei lunĭ . . . . . . . . 3 fl. —
„ șése lunĭ . . . . . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . . . . . 12 fl. —

*Pentru România și străinătate.*

pe trei lunĭ . . . . . . . . 10 francĭ
„ șése lunĭ . . . . . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . . . . . 40 „

**Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“**

# Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

**Predealŭ-Budapesta**

| | Trenŭ de persóne | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | — | 4.50 | 7.45 | — |
| **Predealŭ** ( | — | 9.32 | 12.50 | — |
| ( | — | | 1.09 | — |
| Timișŭ | — | 9.56 | 1.40 | — |
| Brașovŭ ( | — | 10 20 | 2.27 | — |
| ( | 6.22 | — | 2.55 | — |
| Feldióra | 7.01 | — | 3.38 | — |
| Apatia | 7.33 | — | 4.17 | — |
| Agostonfalva | 8.01 | — | 4.47 | — |
| Homorodŭ | 8.45 | — | 5.42 | — |
| Hașfaleu | 10.10 | — | 7.37 | — |
| Sighișóra ( | 10.29 | — | 8.01 | — |
| ( | 10.39 | — | 8.21 | — |
| Elisabetopole | 11.19 | — | 9.05 | — |
| Mediașŭ | 11.54 | — | 9 43 | — |
| Copsa mică | 12.12 | — | 10.02 10.30 | — |
| Micăsasa | 12.56 | — | 10.50 | — |
| Blașiu | 1.30 | — | 11.29 | — |
| Crăciunelŭ | 1.45 | — | 11.47 | — |
| Teiușŭ | 2.11 | — | 11.35 | — |
| Aiudŭ | 2.55 | — | 1 04 | — |
| Vințulŭ de susŭ | 3.17 | — | 1.30 | — |
| Uióra | 3.24 | — | 1.39 | — |
| Cucerdea | 3.31 | — | 2 07 | — |
| Ghirisŭ | 4.09 | — | 3 04 | — |
| Apahida | 5.36 | — | 5.08 | — |
| Clușiu ( | 5.56 | — | 5 35 | — |
| ( | 6.16 | — | — | 8.00 |
| Nedeșdu | 6.37 | — | — | 8.34 |
| Ghirbĕu | 6.53 | — | — | 8.59 |
| Aghirișŭ | 7.08 | — | — | 9.34 |
| Stana | 7.34 | — | — | 10.16 |
| Huiedinŭ | 7.55 | — | — | 11.04 |
| Ciucia | 8.35 | — | — | 12 17 |
| Bucia | 8.53 | — | — | 12.47 |
| Bratca | 9.12 | — | — | 1.21 |
| Rév | 9.31 | — | — | 2.05 |
| Mező-Telegd | 10 06 | — | — | 3.08 |
| Fugyi-Vásárhely | 10.25 | — | — | 3.39 |
| Várad-Velințe | 10.35 | — | — | 3.55 |
| Oradia-mare ( | 10.41 | — | — | 4.06 |
| ( | 10.51 | — | 10.37 | — |
| P. Ladány | 12.37 | — | 1.45 | — |
| Szolnok | 2.58 | — | 5.34 | 8.22 |
| **Buda-pesta** | 6.00 | — | 10.05 | 10.30 |
| Viena ( | — | — | 10.50 | — |
| ( | 3.00 | 8.50 | 6.05 | — |

**Budapesta—Predealŭ**

| | Trenŭ omnibus | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | — | — | — | — | — |
| **Budapesta** | 6.47 | 1.45 | 3.15 | 6.20 | 8.00 |
| Szolnok | 10.37 | 3.44 | 7.29 | 9.11 | 11.40 |
| P. Ladány | 1.44 | 5.21 | 8.27 | 11.26 | 2.31 |
| Oradea mare | 5.33 | 6.41 | — | 1.28 | — |
| Várad-Velencze | — | — | 9.45 | 2.00 | · |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | 9.59 | 2 11 | — |
| Mezõ-Telegd | — | 7.14 | 10.28 | 2.34 | — |
| Rév | — | 7.42 | 11.36 | 3.18 | — |
| Bratca | — | — | 12.10 | 3.41 | — |
| Bucia | — | — | 12.43 | 4.01 | — |
| Ciucia | — | 8.31 | 1.31 | 4.26 | — |
| Huiedin | — | 9.01 | 2.56 | 5.08 | — |
| Stana | — | — | 3.29 | 5.27 | — |
| Aghiriș | — | — | 4.03 | 5.50 | — |
| Ghirbĕu | — | — | 4.18 | 6.02 | — |
| Nedeșdu | — | — | 4.36 | 6.24 | — |
| Clușiu ( | 10.01 | 10.28 | 5.05 | 6.43 | — |
| ( | 10 26 | — | — | 7.03 | — |
| Apahida | 10.52 | — | — | 7.26 | — |
| Ghiriș | 12.37 | — | — | 8.51 | — |
| Cucerdea ( | 1.36 | — | — | 9.31 | — |
| ( | 1.48 | — | — | 9.43 | — |
| Uióra | 1.57 | — | — | 9.51 | — |
| Vințulŭ de susŭ | 2.06 | — | — | 9.58 | — |
| Aiudŭ | 2.46 | — | — | 10.24 | — |
| Teiușŭ | 3.01 | — | — | 10.44 | — |
| Crăciunelŭ | 3.45 | — | — | 11.28 | — |
| Blașŭ | 4.06 | — | — | 11.44 | — |
| Micăsasa | 4.45 | — | — | 12.18 | — |
| Copșa mic | 5.05 | — | — | 12.36 | — |
| Mediașŭ | — | — | — | 1.22 | 6.01 |
| Elisabetopole | — | — | — | 1.56 | 6.40 |
| Sigișóra | — | — | — | 2.34 | 7.20 |
| Hașfaleu | — | — | — | 3.02 | 8.01 |
| Homorod | — | — | — | 4.41 | 10.05 |
| Agostonfalva | — | — | — | 5.30 | 11.02 |
| Apatia | — | — | — | 6.03 | 11.37 |
| Feldióra | — | — | — | 6.35 | 12.14 |
| Brașovŭ ( | 1.09 | — | — | 7.14 | 1.09 |
| ( | 1.55 | 5.45 | — | — | 1.50 |
| Timișŭ | 2.53 | 6.22 | — | — | 2.48 |
| **Predealŭ** ( | 3.28 | 6.47 | — | — | 3.23 |
| ( | — | — | — | — | 4.56 |
| Bucurescĭ | 9.35 | 11.45 | — | — | 9.40 |

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

**Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta**

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| **Teiușŭ** | 11.09 | — | 3.56 |
| Alba-Iulia | 11.46 | — | 4.27 |
| Vințulŭ de josŭ | 12.20 | — | 4.53 |
| Șibotŭ | 12.52 | — | 5.19 |
| Orăștia | 1.19 | — | 5.41 |
| Simeria (Piski) | 1.48 | — | 6.08 |
| Deva | 2 35 | — | 6.39 |
| Branicĭca | 3.04 | — | 7.04 |
| Ilia | 3.36 | — | 7.29 |
| Gurasada | 3.50 | — | 7.41 |
| Zam | 4.25 | — | 8.12 |
| Soborșin | 5.09 | — | 8.49 |
| Bĕrzova | 5.56 | — | 9.29 |
| Conopŭ | 6.18 | — | 9.49 |
| Radna-Lipova | 6.57 | 6.14 | 10.23 |
| Paulișŭ | 7.12 | 6.30 | 10.37 |
| Gyorok | 7.27 | 6.47 | 10.52 |
| Glogovațŭ | 7.56 | 7.17 | 11.18 |
| **Aradŭ** | 8.10 | 7.32 | 11.32 |
| Szolnok ( | 2.39 | — | 4 53 |
| ( | 3.16 | — | 5.10 |
| **Budapesta** | 6.50 | — | 8.16 |
| Viena | — | — | 6.05 |

**Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ acceleratŭ | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.00 | — | — |
| **Budapesta** | 8.05 | — | 8.00 |
| Szolnok ( | 11.02 | — | 11.40 |
| ( | 11.12 | — | 12.00 |
| **Aradŭ** | 3.37 | — | 5.25 |
| Glogovațŭ | 4.13 | — | 6.19 |
| Gyorok | 4.38 | — | 6.46 |
| Paulișŭ | 4.51 | — | 7.00 |
| Radna-Lipova | 5.10 | — | 7.23 |
| Conopŭ | 5.38 | — | 7.51 |
| Bêrzova | 5.57 | — | 8.10 |
| Soborșin | 6.42 | — | 5.58 |
| Zam | 7.14 | - - | 9.28 |
| Gurasada | 7.43 | - - | 9.56 |
| Ilia | 8.01 | — | 10.17 |
| Branicĭca | 8.21 | — | 10.38 |
| Deva | 8.47 | — | 11.05 |
| Simeria (Piski) | 9.05 | — | 11.23 |
| Orăștiă | 10.10 | — | 12.24 |
| Șibotŭ | 10.34 | — | 12.53 |
| Vințulŭ de josŭ | 11.04 | — | 1.22 |
| Alba-Iulia | 11.19 | — | 1.40 |
| **Teiușŭ** | 12 05 | — | 2.24 |

**Aradŭ-Timișóra**

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| **Aradŭ** | 5 48 | — | 6.05 |
| Aradulŭ nou | 6.19 | — | 6.33 |
| Németh-Ságh | 6.44 | — | 6.58 |
| Vinga | 7.16 | — | 7.29 |
| Orczifalva | 7.47 | — | 7.55 |
| Merczifalva | — | — | — |
| **Timișóra** | 9.02 | — | 9.08 |

**Simeria (Piski) Petroșeni**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| **Simeria** | — | 11.50 | 2.23 |
| Streiu | — | 12.27 | 3.00 |
| Hațegŭ | — | 1.19 | 3.49 |
| Pui | — | 2.10 | 4.40 |
| Crivadia | — | 2.57 | 5.28 |
| Banița | — | 3.35 | 6.07 |
| **Petroșeni** | — | 4.04 | 6.39 |

**Timișóra-Aradŭ**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| **Timișóra** | 6.25 | — | 5.00 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Orczifalva | 7.46 | — | 6.32 |
| Vinga | 8.15 | — | 7.02 |
| Németh-Ságh | 8.36 | — | 6.23 |
| Aradulŭ nou | 9.11 | — | 8.01 |
| **Aradŭ** | 9.27 | — | 8 17 |

**Petroșeni—Simeria (Piski)**

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de pers. |
|---|---|---|---|
| **Petroșeni** | 6.49 | 9.33 | — |
| Banița | 7.27 | 10.14 | — |
| Crivadia | 8.06 | 10.54 | — |
| Pui | 8.50 | 11.37 | — |
| Hațegŭ | 9.31 | 12.17 | — |
| Streiu | 10.16 | 12.58 | — |
| **Simeria** | 10 53 | 1,35 | — |

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.